

Pericopa Mikeț - Iosef HaṬadik, cel mai mare plângăreț din familie [anul 5780]

În ciclul poveștilor lui Iosef avem descrieri ale unor emoții puternice și supărări adânci ale fraților lui Iosef, după ce au ajuns în Egipt și s-au întâlnit cu o personalitate egipteană de rang foarte înalt, care îi acuză de tot felul de abuzuri. Ulterior ei sunt încercați de sentimente de vinovăție, frică și stres, care nu-i vor părăsi până la sfârșitul cărții Genezei.

Față în față cu ei stă fratele lor Iosef care trece, la rândul lui, printr-o serie întreagă de stări sufletești cu ocazia reîntâririi cu frații lui și familia după 22 de ani de ruptură. Unul dintre lăitmotivele care se repetă în toate aceste întâlniri este plânsul lui Iosef. El plânge și plânge, dar foarte puține sunt plânsete de regret, de mâhnire. Vom analiza, în continuare, aceste plânsete și vom vedea în ce măsură ne ajută acest lucru să înțelegem mai bine evenimentele.

Primul dintre plânsete (Geneza 42:24). Iosef s-a prefăcut că nu-i înțelege pe frați, iar ei nu s-au ferit să îl vorbească de rău între ei în fața lui, crezând că el înțelege numai ceea ce traducătorul îi zice: "Însă ei nu știau că Iosef îi înțelegea, fiindcă între ei era un interpret" (Bereșit/Geneza 42:23). Ei și-au adus aminte cum n-au vrut să-l asculte de loc pe fratele lor mai mic: "Ei și-au zis unul altuia: fără îndoială, suntem vinovați față de fratele nostru, căci am văzut necazul sufletului său, când ne implora să-i arătăm îndurare, dar nu l-am ascultat. De aceea a venit necazul acesta peste noi" (Geneza 42:21). În continuare și Reuven îi acuză că nu l-au ascultat când a încercat să-l apere pe fratele lor. În momentul acesta Iosef nu mai poate să se abțină și fugă în cealaltă cameră: "S-a întors de la ei și a plâns" (Geneza 42:24).

Al doilea plânset (Geneza 43:30). Frații lui Iosef ajung la casa lui împreună cu fratele lor mai mic, Benjamin, și-l așteaptă.. Când Iosef ajunge, el are o atitudine plină de simpatie față de frați, și îl privește la fel și pe Benjamin, care este fiul mamei lui, "El a întrebat: Acesta este fratele vostru cel mic despre care mi-ați vorbit? Și a adăugat: Dumnezeu să te ocrotească, fiul meu. Iosef s-a grăbit să plece, fiindcă îi ardea inima pentru fratele său și a căutat un loc unde să plângă. A intrat într-o cameră și a plâns acolo, apoi s-a spălat pe față, a ieșit și s-a stăpânit" (Geneza 43:29-31). Detaliile sunt uluitoare: întâi aproape se prăbușește, apoi în ultima clipă se retrage în altă cameră și plânge. Spălarea feței dovedește lacrimile vărsate pe ea.

Al treilea plânset (Geneza 45: 1-2). Acesta este, dintre toate plânsetele, cel mai puternic dintre toate și stă scris asta literal. "Atunci Iosef nu s-a mai putut stăpâni înaintea tuturor celor care stăteau lângă el ... și el a plâns cu voce atât de tare, încât l-au auzit egiptenii și s-a auzit chiar și în casa faraonului". Iosef nu și-a mai strunit sentimentele și se pare că plânsul său s-a transformat într-un urlet uriaș, care s-a auzit în tot orașul. După cum spune și Rașbam (nepotul lui Rași), parcă până acum s-a tot abținut și toate plânsetele s-au adunat acum într-un țipăt enorm. În ebraică nu este scris doar "a plâns", cum am tradus, ci și: "și-a dat vocea în plâns".

Al patrulea plânset (Geneza 45:14-15). După ce Iosef și-a exteriorizat tot ce a adunat în suflet în toți acești

ani, el s-a întors spre fratele lui, Benjamin: "Apoi, s-a aruncat de gâtul lui Benjamin, fratele lui și a început să plângă, iar Benjamin a plâns și el la gâtul lui". După aceea s-a dus spre frații lui: "Și i-a sărutat pe toți frații, unul câte unul, și a plâns la gâtul lor". Acest plâns a venit împreună cu săruturi de dragoste și de apropiere. Rași ne învață aici că frații, văzându-l împăcat cu inima lui, au început să vorbească cu el, că până atunci le era rușine de el. Și Radak comentează în același spirit.

Al cincilea plâns (Geneza 46:29). "Iosef și-a pregătit carul și a urcat în întâmpinarea tatălui său, Israel, la Goșen. Când l-a văzut s-a aruncat de gâtul lui și a mai plâns și la gâtul lui". La această scenă există o controversă între comentatori în ceea ce privește identitatea celui care a plâns. În originalul ebraic este scris "el a plâns" și, după forma frazei, poate fi oricare dintre ei. După părerea mea și nu numai, plângătorul este Iosef, cunoscut ca plângăreț și căruia i-a fost atât de dor de iubitul său tată. Cuvântul care soluționează problema este cuvântul ebraic 'od טוּ, care înseamnă încă (o dată), mai mult. Cine plânse înainte este Iosef și nu Iavov, așa că este clar că pronumele „el” se referă la Iosef și din cauza aceasta, spre deosebire de alte traduceri, eu am tradus așa.

Al șaselea plâns (Geneza 50:1). Acesta este singurul plâns care pornește de la adâncă mâhnire provocată de doliul din cauza morții unui membru de familie iubit. După ce l-a văzut pe Iacov, care își dăduse ultima suflare, "Iosef și-a lipit fața de fața tatălui său, l-a plâns și l-a sărutat".

Al șaptelea plâns și ultimul (Geneza 50:17). După ce l-au înmormântat pe Iacov, frații lui au venit la Iosef ca să-i ceară iertare în numele lor și al tatălui lor. Ceea ce i-au făcut ei cândva, numesc acum "nelegiuire, crimă" și "păcat". Au căzut la pământ în fața lui, spunându-i chiar: "Iată că noi suntem sclavii tăi". Iosef a început să plângă când i-au spus toate acestea. După aceea el îi mângâie și îi liniștește "Voi mi-ați vrut răul, dar Hakadoș Baruch Hu a vrut să schimbe totul în bine ... și i-a consolată și le-a vorbit inimilor lor". Acesta este un tablou suprarrealist. Ei au comis o adevărată crimă față de el, în schimb el îi ocrotește, având grijă de situația lor spirituală și încercând să-i încurajeze.

Întrebarea este ce înseamnă aceste plânsete? De ce Tanachul le prezintă atât de detaliat, spre deosebire de stilul biblic, foarte concis? Explicația cea mai clară ne-o dă profesoara tuturor celor care au învățat Tanach în Israel, Nehama Leibowitch. Ea ne explică faptul că Iosef avea un suflet tandru, care își întâlnește pe frații după 22 de ani de suferință și umilință, în care ei l-au hârțuit și l-au chinuit, vânzându-l străinilor. El nu simte nici ranchiună și nici nu are dorința de răzbunare. El simte doar dragoste și devotament față de frații lui și nu are nici o intenție să-i facă să treacă prin ce l-au trecut ei pe el.

Așadar, plânsul este o exprimare a sufletului, altfel decât prin intermediul cuvintelor, ci prin ceva mai expresiv și înălțător - plânsul, ca transfigurare, nu de durere și doliu, ci de fericire și adorare. Țadaikul (perfectul) care plânge.